

Boiko V. M.
Braicevskii Iu. S.
Iașenko B. P.

GEOGRAFIA

**„Geografia (nivel standard)”
manual pentru clasa a 10-a
a instituțiilor școlare de învățământ mediu general**

*Recomandat
de Ministerul Învățământului
și Științei din Ucraina*

Cernăuți
„Bukrek”
2018

УДК911*кл10(075.3)
Б77

Перекладено за виданням:

Бойко В. М., Брайчевський Ю. С., Яценко Б. П.
Географія (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти –
К.; Ірпінь: ТОВ «Видавництво «Перун», 2018 – 256 с.: іл.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Наказ МОН України від 31.05.2018 № 551)

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Бойко В. М., Брайчевський Ю. С., Яценко Б. П.

Б77 «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу
закладів згальної середньої освіти з навч. угор. мовою / В. М. Бой-
ко, І. Л. Дітчук, Т. А. Гринюк, І. В. Смаль, І. М. Харенко; пер. з укр. –
Чернівці : Букрек, 2018. – 256 с. : іл.

ISBN 978-966-97783-9-0

УДК911*кл10(075.3)

ISBN 978-966-97783-9-0

© Бойко В. М., Брайчевський Ю. С., Яценко Б. П., 2018
© ТОВ «Видавництво «Перун», оригінал-макет, 2018
© Видавничий дім „Букрек“, переклад, 2018

DRAGI ELEVI!

În clasa a 10-a veți studia cursul „Geografie: regiuni și țări”, care vă va ajuta să realizați cât de diversă este lumea înconjurătoare. Veți afla caracteristicile generale ale hărții politice, populația și economia regiunilor lumii, veți studia mai profund trăsăturile vieții unor țări. Datorită acestui curs, veți putea înțelege mai bine cauzele împărțirii țărilor în bogate și sărace, de ce unele state se dezvoltă mai repede decât altele, veți putea să comparați popularea, hărțile etnice și economice ale Europei, Asiei, Africii, Americii și Oceaniei, să sesizați particularitățile regionale și locale ale proceselor și interacțiunilor globale.

Prin dobândirea cunoștințelor despre țări veți obține abilitatea de a vedea particularitățile și de a înțelege contextul socio-geografic unic al fiecărui teritoriu pe harta lumii și acest lucru vă va ajuta să vă orientați mai bine în procesele complexe ale politicii, economiei și culturii mondiale.

Autorii

§ 1. CE STUDIAZĂ CURSUL „GEOGRAFIE: REGIUNI ȘI ȚĂRI” ȘI ÎN CE MOD



- Amintiți-vă, ce studiază geografia socială.
- Prin ce se manifestă procesele globalizării în lume?

CE STUDIAZĂ CURSUL „GEOGRAFIE: REGIUNI ȘI ȚĂRI”. Cursul „Geografie: regiuni și țări” analizează dezvoltarea socială a teritoriilor și a locațiilor geografice din lume din punct de vedere al studiului geografic al țărilor. Studiul geografic al țărilor – este o ramură a geografiei sociale, care studiază teritoriile în ansamblu (țări și regiuni), ca mediu pentru viața și activitățile oamenilor, trăsăturile populației și adaptării acestora, organizarea socială și politică și dezvoltarea economică. Încercările științifice ale studiului țărilor vizează sistematizarea și generalizarea datelor despre natură, compoziția teritoriului, caracteristicile populației și culturii ei, cele mai importante trăsături ale economiei, organizarea socială și politică, relațiile externe.

Călătorie în cuvânt



Locația geografică este un sistem teritorial-economic, teritorial-politic sau un alt sistem (sat, oraș, raion, județ, țară, regiune) cu populație, economie, rețelele de transport, mișcări politice ale societății etc.

Obiectul cercetării sunt țările ca elementele principale ale structurii vieții economice și politice a lumii, precum și gruparea lor regională. Fiecare țară și teritoriu sunt unice ca urmare a combinării specifice a componentelor naturii și a mediului socio-geografic. Identificarea, descrierea și explicarea caracteristicilor regionale ale teritoriilor este sarcina principală a studiului de cercetare a țărilor.

Cele mai importante sunt resursele economice disponibile și factorii de dezvoltare: aprovizionarea cu resurse terestre și minerale, cantitatea și calitatea resurselor de muncă, nivelul acumulării capitalului intelectual, eficiența sistemului de stat de administrare și management la diferite niveluri. Acestea din urmă depind în mare măsură de starea culturii țării sau regiunii: caracteristicile unităților etnice ale oamenilor, situația religioasă, mentalitatea națiunilor, nivelul de dezvoltare al literaturii, artei și multe altele. În același timp, starea mediului este determinată și de particularitățile istorice ale economiei statului, de evenimentele politice interne, și de corelația dintre forțele politice și situația geopolitică în relațiile sale cu lumea exterioară.

REGIUNILE LUMII. Hărțile statelor și popoarelor lumii sunt atât de diverse, încât este practic imposibil să acoperim și să sistematizăm simultan toate mozaicurile vieții socio-culturale, economice și politice. Prin urmare, este necesar să se identifice regiunile care acoperă grupuri de țări cu caracteristici comune ale dezvoltării economice, organizării politice și sociale etc. Deci, distingem regiuni socio-geografice după anumite părți ale lumii (conform clasificării ONU) – Europa, Asia, America, Africa și Oceania. În cadrul acestora există subregiuni mai mici, cu o anumită unitate geografică și un destin istoric comun. După cum se poate observa din tab.1, cea mai mare regiune a lumii după suprafața

Suprafața și populația principalelor regiuni ale lumii (a.2017)

Regiunea	Suprafața*		Populația	
	mln. km ²	%	mln. km ²	%
Întreaga lume*	149,0	100	7600	100
Europa (cu teritoriul European al Rusiei)	10	7	741	10
Asia	44,5	30	4463	59
America	42,5	28	1002	13
Africa	30,3	20	1225	16
Oceania	8,5	6	40	0,5

* Teritoriul uscat, împreună cu Antarctica, care cuprinde aproximativ 9 % din suprafață.



Călătorie în cuvânt

Globalizarea este procesul de unificare și interpătrundere economică, politică și culturală globală, precum și unificarea – orientarea către un sistem unic; transformarea unui anumit fenomen într-un fenomen planetar, ceva ce se referă la întregul Pământ.



Lumea în spațiu și timp

Cum „funcționează” globalizarea?

Cele mai populare smartphone-uri iPhone sunt produse de corporația americană Apple Inc. Cu toate acestea, geografia reală a producției componentelor sale acoperă Statele Unite, Canada, Mexic, Brazilia, Marea Britanie, Franța, Germania, Finlanda, Italia, Spania, Ungaria, Japonia, Republica Coreea, Taiwan, Thailanda, Vietnam, Malaezia, Filipine, India etc.. Asemănător funcționează aproape toți producătorii de electronică, echipamente informatice, automobile, nave și aeronave, software etc.

general umane etc.. Globalizarea este facilitată de procese precum circulația internațională a capitalurilor, dezvoltarea transportului internațional, apariția tehnologiilor moderne de comunicații și rețele. Un important „motor” pentru aceasta este turismul internațional, care simplifică comunicarea între oameni, promovează înțelegerea reciprocă. Dispar barierele condiționate de distanțare, de diferența dintre limbi și culturi. Globalizarea este un factor în formarea unei societăți postindustriale. O consecință indispensabilă a globalizării este „dizol-

teritorială și după numărul populației este Asia.

Această regiune este situată pe un continent cu Europa. Limita dintre ele, așa cum este marcată pe harta fizică, este percepută destul de relativ pe harta politică a lumii. America acoperă două continente – America de Nord și America de Sud. Aceasta, împreună cu Oceania – cea mai mică regiune – se numește Lumea Nouă, spre deosebire de Lumea Veche, care este Europa, Asia și Africa. Africa este o regiune ale cărei granițe coincid cu continentul. Acesta cuprinde țări independente tinere, majoritatea în curs de dezvoltare. **GLOBALIZAREA – TENDINȚA DEZVOLTĂRII LUMII MODERNE.** Dezvoltarea modernă a civilizației mondiale este strâns legată de răspândirea relațiilor capitaliste ca bază a producției sociale.

Progresul capitalismului a dus la o creștere a volumelor de producție și, în consecință, a apărut necesitatea în piețe de vânzări extinse. Acest lucru a determinat creșterea rapidă a comerțului internațional și apariția diviziunii geografice internaționale a forței de muncă, care unesc țările și continentele lumii într-un singur organism economic, punând începutul globalizării. În lumea de astăzi, globalizarea a îmbrățișat nu numai comerțul, ci și cultura, politica, arta și alte sfere ale vieții. Elementele sale sunt economia globală și piața mondială, organizațiile internaționale și dreptul internațional, corporațiile transnaționale (CTN), cultura globală, așa-numitele valori

varea” treptată a frontierelor de stat, pierderea rolului guvernului în gestionarea fluxurilor de bunuri, servicii, capital și informații. Prin urmare, studiile regionale acordă o mare atenție problemelor globalizării, în special impactul mediului global, tendințelor majore ale organizațiilor internaționale și CTN asupra dezvoltării țărilor și regiunilor, formarea unei hărți moderne economice, politice și socio-culturale a lumii.

SEMNIFICAȚIA STUDIULUI ȚĂRILOR. În lumea modernă, studiul țărilor este o știință sistemică care îndeplinește un rol cognitiv și constructiv. Elevii, stăpânind cunoștințe despre particularitățile diferitelor țări și despre viețile popoarelor, vor cunoaște lumea și își vor forma propria imagine geografică.

Semnificația practică a studiului geografic al țărilor constă în identificarea trăsăturilor unice ale unui teritoriu sau ale unei locații geografice, spre a înțelege mai bine contextul vieții sociale pentru o gamă largă de specialiști. De exemplu, de ce în SUA există o atitudine negativă față de programele de protecție socială de stat, în timp ce în majoritatea țărilor Europei protecția socială a cetățenilor de către stat este o normă socială.

Studiile geografice ale țărilor, care, simultan cu diferite cercetări ale unei sau altei țări studiază și cultura, istoria și limba sa, deservește lingvistica. În domeniul relațiilor economice și politice internaționale studiile țărilor reprezintă un instrument important pentru asigurarea eficienței și competenței în relațiile internaționale. Dezvoltarea intensivă a turismului a cerut necesitatea studiului turistic al țărilor. Studiul militar al țărilor oferă informații socio-geografice complexe privind starea economică, militară și altor forțe ale unui posibil inamic.

SURSE ALE CUNOAȘTERII. Cantitatea de informații geografice, inclusiv istoria locală, acumulate de omenire, este imensă. Este imposibil să o colectați într-un manual sau într-o culegere. Pentru a obține rezultatele dorite în regiunile de studiu și în țările lumii, trebuie de folosit diferite surse de cunoaștere. Desigur din cursul de geografie, studiat în clasele anterioare, știți deja că aceste surse sunt hărțile geografice, lucrările științifice, literatura științifică și populară, cărțile de referință și enciclopediile, periodicele (ziarele, revistele de specialitate). Cu toate acestea, principala problemă aici este prospețimea și fiabilitatea informațiilor. În timpul pregătirii publicațiilor de tipărire sunt posibile să fie depășite chiar și cele mai recente informații.

Astăzi, Internetul este cea mai mare sursă de cunoaștere despre lumea din jurul nostru. Există multe site-uri din rețea care conțin informații diverse despre țări. Unul dintre cele mai accesibile este Wikipedia – o enciclopedie universală multilingvă online. Tema geografiei și a locurilor lumii în ea este una dintre cele mai populare prin numărul de accesări.

Călătorie în cuvânt



Constructiv creativ, ceea ce creează condiții pentru o muncă ulterioară, poate fi baza unor soluții (de exemplu, o propunere constructivă).



Des. 1 Surse tipărite.



Des. 2 Internet-surse cu informații despre țări.

O sursă actualizată și fiabilă de informații pentru toate țările din întreaga lume este The World Factbook. CIA (World Directory of CIA). Este o bancă de date cu caracter autoritar privind istoria, geografia, demografia, sistemul de stat, economia, transportul în state și în organizațiile mondiale, informații actualizate săptămânal. Este completată de „Hărțile regiunilor lumii”, „Steagurile țărilor lumii”, „Harta politică a lumii” etc. Materialele site-ului vor ajuta la pregătirea unei înștiințări competente pentru ocupație sau o prezentare despre orice țară din lume.

Lucrul cu diverse surse de cunoștințe va ajuta să se extindă perspectiva cunoștințelor, la dezvoltarea culturii și gândirii și dezvoltarea abilităților de muncă independent creatoare, care în viitor vor fi necesare în toate sferile de activitate.



ÎNTREBĂRI ȘI ÎNSĂRCINĂRI

1. Ce cunoștințe credeți că veți obține prin studierea cursului „Geografie: regiuni și țări”?
 2. Care este obiectul studiului geografic al țărilor?
 3. Ce este globalizarea? Care sunt consecințele sale?
 4. Denumiți și afișați regiunile lumii pe hartă. În care dintre ele este țara noastră? Care este cea mai mare după suprafață și populație?
 5. Explicați rolul constructiv al studiului de țară.
-
- 6*. Sursele cunoașterii regionale pot fi și operele literare artistice. Dați exemple de opere din cele studiate la orele de literatură universală sau din biblioteca dumneavoastră de acasă, care ar conține anumite informații geografice despre o anumită țară din lume.



CĂUTAȚI PE INTERNET

Folosind internet-sursele „Cartea mondială a CIA”, aflați, ce informații se conțin despre țara noastră. Evaluați, dacă cu adevărat informația acolo este „proaspătă”.

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html>



<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

